

BÖLÜM 19

YENİ NESİL SİBER SUÇLAR KARŞISINDA ÇOCUK

Mustafa Serhat KAŞIKARA ¹

GİRİŞ

*“Aynada gördüğümüz değişim, sadece fiziksel değil, aynı zamanda düşünseldir.
Çoğu zaman aynı bakıp farklı görmemiz de bu yüzdendir.”*

Nashquaeff

Bilimsel keşiflerin çoğalarak çeşitlenmesi ve bunun teknolojik gelişimi tetiklemesiyle birlikte insan hayatını doğrudan etkileyen pek çok teknolojik yenilikle karşılaşılacaktır. Kronolojik açıdan incelendiğinde, teknolojinin evrildiği birden fazla sürecin yaşandığı ifade edilmektedir. Özellikle endüstriyel alanda rastlanan bu süreç, hayatlarımızı ekonomik, psikolojik, sosyolojik, ahlâkî ve hukuksal olmak üzere pek çok açıdan doğrudan etkilemiştir. Bu nedenle, her bir sürecin ayrı birer endüstriyel devrimin parçası olduğu ifade edilmektedir. *Endüstri 1.0* olarak tanımlanan süreç, bunların ilkidir. Özellikle buhar gücünün ulaşım sektöründe kullanılmaya başlanmasıyla, bu süreç sanayide çığır açan etkiler doğurmuştur. Bu rüzgârı takip eden *Endüstri 2.0* sürecinde, elektriğin keşfiyle birlikte elektrik enerjisinin kullanımı, “seri üretim” (*mass production*) olarak adlandırılan yeni bir üretimsel paradigmanın doğumuna neden olmuştur. Bu süreçte, elektrikli ürünlerin giderek çeşitlenmesi ve yaygınlaşması, insan hayatını hiç olmadığı kadar kolaylaştırmıştır. Bu sürecin hemen akabinde silikon çip teknolojisinin keşfi, baş döndüren gelişmelerin doğumuna yol açmıştır. Bilgisayarların insan hayatına dokunuşu, devrimsel nitelikteki bir başka gelişmeye kapı açmış, bilgisayarların sunduğu olanaklarla birlikte daha karmaşık ve büyük ölçekli işle-

¹ Avukat; Uzay Hukuku Uzmanı (LL.M.); Eskişehir Barosu- Çocuk Hakları İzleme Komisyonu Üyesi, kasikarahukuk@gmail.com

Son söz olarak, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklara verdiği öneme binaen onu, şu veciz sözleriyle tam da burada anmak isteriz. Ona göre: “Çocuklar her türlü ihmâl ve istismardan korunmalı, onlar her koşulda yetişkinlerden daha özel ele alınmalıdır.”

KAYNAKLAR

1. Kaşıkara, M. S. Çocuklara Yönelik Yeni Nesil Suçlar ve Suçların Geleceği. *Türkiye Barolar Birliği, Baro Birlik Dergisi*, 2022; 57: s. 53-57.
2. Kaşıkara, M. S. Ceza Adaleti Açısından Hukuk Felsefesinin Yeri: Neyi Koruyoruz? Nasıl Koruyoruz? *Umut Vakfı – III. Hukukun Gençleri Sempozyumu*, 11-12 Ekim 2012, Antalya (2012) (Online) http://www.umut.org.tr/UserFiles/Files/Document/document_11%20Ekim-III-3.pdf (Erişim tarihi: 09/07/2023).
3. ESET. *Trends for 2016: (In)Security Everywhere, 2016* (Online) <https://www.welivesecurity.com/wp-content/uploads/2016/01/eset-trends-2016-insecurity-everywhere.pdf> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
4. Ateş, E. C. Suç 4.0: Dijital Suç ve Güvenlik. Bayrak Meydanoğlu, E. S. ve Klein, M. ve Kurt, D. (eds.) *Dijital Dönüşüm Trendleri* içinde İstanbul: Filiz Kitabevi; 2019. s. 258-284.
5. Pollicino O. The Right to Internet Access: Quid iuris? von Arnauld A, von der Decken K, Susi M, (eds.) *The Cambridge Handbook of New Human Rights: Recognition, Novelty, Rhetoric* içinde Cambridge: Cambridge University Press; 2020. s. 263-275.
6. CyberMag. *ESET'ten 2017 Siber Suç Eğilimleri Raporu Yıl 2017: Siber Suç 4.0 geliyor* (Online) <https://www.cybermagonline.com/esetten-2017-siber-suc-egilimleri-raporu-yil-2017-siber-suc-40-geliyor> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
7. Wikipedia. *İnternete erişim hakkı* (Online) https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nternete_eri%C5%9Fim_hakk%C4%B1 (Erişim tarihi: 09/07/2023).
8. Euronews. *BM interneti “temel insan hakkı” olarak kabul etti* (Online) <https://tr.euronews.com/2016/07/05/bm-interneti-temel-insan-hakki-olarak-kabul-etti> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
9. Dünya. *İnternete erişim insan hakkı mıdır?* (Online) <https://www.dunya.com/kose-yazisi/internete-erisim-insan-hakki-midir/29094> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
10. TÜİK. *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2015-2019* (Online) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2015-2019-33632> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
11. TÜİK. *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2021* (Online) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2021-45586> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
12. UNICEF Türkiye. *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme* (Online) <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zleşme> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
13. BTK. *İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali* (Online) <https://internet.btk.gov.tr/internet-ortaminda-kisilik-haklarinin-ihlali> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
14. Güngör, A. Sosyal Medyada Çocuk Hakları İhlali ve Çocuk İstismarı: Instagram Anneleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 2021; 54: s. 1-24 (Online) <https://dergipark.org.tr/pub/ikad/issue/63441/836192> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
15. EGM. *Siber Suç Nedir?* (Online) <https://egm.gov.tr/siber/sibersucnedir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
16. Anadolu Haber Ajansı. *Dijitalleşmenin beraberinde getirdiği yeni nesil tehlike: Siber zorbalık* (Online) <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/dijitallesmenin-beraberinde-getirdigi-yeni-nesil-tehlike-siber-zorbalik/2751784> (Erişim tarihi: 09/07/2023).

17. Ünver, Y. Ceza Hukukunda Hukuksal Değer. *Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi*. (R. Barış Erman, Çev.). 2019; 8(2): 113-119 [Online] <https://hfsa-sempozyum.com/wp-content/uploads/2019/02/HFSA8-U%CC%88nver-min.pdf> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
18. Avrupa Konseyi. *Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi (2016-2021)* [Online] <https://aile.gov.tr/media/7643/ak2016-2021-cocuk-haklari-strateji-belgesi-turkce.pdf> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
19. Çopur O. *Çocuğun Yüksek Yararı Nedir?* Ankara: Ankara Barosu Yayınları; 2021 [Online] https://www.academia.edu/45061612/%C3%87ocu%C4%9Fun_Y%C3%BCksek_Yarar%C4%B1_Nedir (Erişim tarihi: 09/07/2023).
20. İnsan Hakları Ortak Platformu ve Uluslararası Çocuk Merkezi. *Çocuk Adalet Sisteminde Çocuğun Yüksek Yararı Politika Belgesi*, Ankara: 2012 [Online] <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/cocuk-adalet-sisteminde-cocugun-yuksek-yarari-politika-belgesi.pdf> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
21. UNICEF Türkiye. *Çocuk Dostu Hukuki Yardıma İlişkin Rehber İlkeler, 2018* [Online] <https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/%C3%A7ocuk-dostu-hukuki-yardim-c4%B1ma-ili%C5%9Fkin-rehber-ilkeler-2018> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
22. Stopbullying.gov. *Cyberbullying* [Online] <https://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
23. UNICEF. *Cyberbullying: What is it and how to stop it* [Online] <https://www.unicef.org/end-violence/how-to-stop-cyberbullying> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
24. Bottaro, A. *The Rise and Consequences of Cyberbullying*. Very Well Health, [Online] <https://www.verywellhealth.com/cyberbullying-effects-and-what-to-do-5220584> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
25. Erk, M. A, Fırat, S. Web 3.0'da Çocukların Sanal Mahremiyetine Adli Bir Bakış. *Adli Tıp Bülteni*. 2020; 25(1): s. 44-50 [Online] <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/371970/web-30da-cocukların-sanal-mahremiyetine-adli-bir-bakis> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
26. Mascheroni G, Ólafsson K. *Net Children Go Mobile: Risks and Opportunities*. Full Findings Report, Second Edition, CO-Funded by EU, Milano: Educatt, May 2014.
27. Güvenli İnternet: Çocuklar için Siber Güvenlik [Online] <https://www.garantibbva.com.tr/blog/cocuklar-icin-siber-guvenlik> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
28. Hou M. Social media celebrity and the institutionalization of YouTube. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*. 2018: s. 1-20.
29. Bauman S, Rivers I. Virtual worlds. *Mental Health in the Digital Age* içinde, London: Palgrave Macmillan; 2015: s. 117–140.
30. Kesf@ Projesi. *Hakkımızda* [Online] <https://kesfetprojesi.org/hakkimizda> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
31. ESET. *Botnet nedir?* [Online] <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/threats/botnet-attacks> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
32. ESET. *DDoS saldırısı nedir?* [Online] <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/threats/ddos-attacks> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
33. Yıldız, M. E. Yargıtay Kararları Işığında Dijital Flört Şiddeti Teşkil Eden Yöntemlerden Doğan Ceza Sorumluluğu. *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 2022; 2: s. 93-143 [Online] <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2606124> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
34. Gedikoğlu, E. Sosyal Medya Dilencililiği. *Gönül Dergisi* [Online] <https://www.gonuldergisi.com/sosyal-medya-dilencililigi-eda-gedikoglu.html> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
35. ESET. *Cinsel içerikli mesajlaşma hakkında bilmeniz gerekenler* [Online] <https://saferkidsonline.eset.com/tr/article/cinsel-icerikli-mesajlasma-hakkinda-bilmeniz-gerekenler> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
36. UNICEF Türkiye. *Siber zorbalık: Nedir ve nasıl önlenir?* [Online] <https://www.unicef.org/turkiye/siber-zorbalik-c4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
37. MEB. *Siber Zorbalık - Çocuğunuzun Geleceğine Nasıl Katkı Sağlayabilirsiniz?* [Online] https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/26113055_SYBER_ZORBALIK.pdf (Erişim tarihi: 09/07/2023).

38. Kaspersky. *Sextortion: Herkes için tehdit, özellikle gençler için* (Online) <https://www.kaspersky.com.tr/blog/sextortion/2326> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
39. Okur, Ö. *Sextortion Anlamı Nedir?* (Online) <https://www.omurokur.com/2016/12/sextorton-anlami-nedir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
40. Tokar, O. *Sextortion Nedir? Gençlerin Nelere Dikkat Etmesi Gerekir?* (Online) <https://orhantoker.com/sextortion-nedir-genclerin-nelere-dikkat-etmesi-gerekir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
41. BirGün. *Her ebeveyn bilmeli: Cyber grooming ve sextortion* (Online) <https://www.birgun.net/haber/her-ebeveyn-bilmeli-cyber-grooming-ve-sextortion-326408> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
42. Can N. Çocuğun Sanal Cinsel İstismarı. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. 2022; 0 (50): s. 115-138 (Online) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2331520> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
43. Turan, S. Yankı Odası Etkisi Nedir? *Lexpera Blog* (Online) <https://blog.lexpera.com.tr/yanki-odasi-etkisi-nedir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
44. Sosyal medya uzmanlarından yankı odası uyarısı. *Hürriyet.com* (Online) <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/sosyal-medya-uzmanlarindan-izolasyon-gunlerinde-yanki-odasi-uyarisi-41504750> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
45. Yankı Odası Nedir? İslam ve İhsan (Online) <https://www.islamveihsan.com/yanki-odasi-nedir.html> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
46. Yankı odası (medya). Wikipedia (Online) https://tr.wikipedia.org/wiki/Yank%C4%B1_Odas%C4%B1_%28Medya%29 (Erişim tarihi: 09/07/2023).
47. Kadın ve Aile. *Yankı Odası ve Etkileri* (Online) <https://www.kadinveaile.com/yanki-odasi-ve-etkileri> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
48. Karaer, S. Sosyal medya içerik üretimi nedir, bu konuda nelere dikkat edilir? *Medium* (Online) <https://medium.com/turuncu-internet-solutions/sosyal-medya-i%C3%A7erik-%C3%BCretimi-nedir-bu-konuda-nelere-dikkat-edilir-df7e4155f3d0> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
49. SEO Akademi. *Dijital İçerik Üretimi Nedir? Nasıl İçerik Üreticisi Nasıl Olunur?* (Online) <https://seoakademi.com.tr/sosyal-medya/dijital-icerik-uretimi> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
50. Bahar, A. İkna Yoluyla Dolandırıcılık: Dolandırıcılık Faaliyetlerinde İkna ve Etkili İletişim Yöntemlerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 2020; 35: s. 139-163. DOI: 10.17829/turcom.726309 (Online) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turcom/issue/52651/726309> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
51. Özar, S. İsrarlı Takip Suçu (TCK m. 123/A). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 2022; 71: s. 1397-1430. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1116087> (Online) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/73068/1116087> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
52. Vardar, O. Dijital Bağımlılığın ve Dijital Oyunların Toplumsal Cinsiyet Perspektifi ile İncelenmesi. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*. 2022; 5(1): s. 159-177. DOI: 10.33708/ktc.1065470 (Online) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ktc/issue/70065/1065470> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
53. Çocukların İnternette Karşılaştıkları En Önemli Yedi Tehlike: Koruma Yöntemleri (Online) <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/threats/top-seven-dangers-children-face-online> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
54. Aytekin, G. *Dijital Oyunların Çocuklara Uygun Olduğunu Gösteren PEGI ve ESRB Sembollerini Nelerdir?* (Online) <https://www.guvenliweb.org.tr/galeri-detay/dijital-oyunlarin-cocuklara-uygun-oldugunu-gosteren-peg-i-ve-esrb-sembolleri-nelerdir> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
55. Bilgisayar Oyunları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri (Online) <https://abapsikoloji.com/bilgisayar-oyunlari-ve-cocuklar-uzerindeki-etkileri> (Erişim tarihi: 09/07/2023).
56. Ahlgren, M. 25+ Social Media Statistics, Facts & Trends For 2023. *Websiterating* (Online) <https://www.websiterating.com/research/social-media-statistics-facts> (Erişim tarihi: 09/07/2023).